

Rekenen voor bollebozen

- verslag van rekennet werkbijeenkomst van 17 april 2002 -

Terugblik op Nationale Rekendagen 2002

De bijeenkomst startte met een korte terugblik op de Nationale Reken Dagen aan de hand van foto's. Els (heeft samen met Jaap een werkgroep verzorgd) was al weer aan het nadenken over een vervolg voor de komende NRD.

De opmerkingen van de deelnemers over de NRD die meegenomen kunnen worden naar het komende jaar zijn:

- Verdeling van de onderwerpen onderbouw – bovenbouw over de twee dagen kan beter.
- Aandacht voor het vervolg op het spelletjespracticum: via het web, via de regio's.
- Practicummiddag moet blijven.
- Informatie moet nieuw zijn.
- Herhaling van workshops zou keuzes makkelijker maken.

Rekenen voor bollebozen

Een omschrijving van een rekenbolleboos

Voor het hoofdthema van deze bijeenkomst – rekenen voor bollebozen - was Jo Nelissen uitgenodigd. Jo heeft meegewerkt aan het bollebozenproject, dat rekenmaterialen ontwikkelde voor de snellere leerlingen.

Hij liet iedereen eerst vertellen waaraan gedacht werd bij (hoog) begaafde kinderen.

Gemaakte opmerkingen:

- deze kinderen zijn verder dan klasgenoten.
- In de gewone stof zien zij geen uitdaging meer, omdat de beheersing eerder aanwezig is.
- Ze komen snel tot inzicht. Ze pikken nieuwe leerstof vlug op. Ze leren snel.
- Het kind kan snel verbanden leggen/heeft inzicht/ is leergierig.
- Wat kun je zo'n kind aanbieden om te blijven uitdagen ? Misschien iets op een ander vakgebied (politiek)
- Deze kinderen hoeven weinig moeite te doen omdat ze met weinig uitleg toch het doel kunnen bereiken.
- Ze gebruiken eigen strategieën die niet parallel lopen met de onze.
- Vaak is hun begaafdheid gericht op een bepaald onderdeel.
- Klasgenoten kunnen een uitleg van opdracht niet volgen omdat een eigen stappenplan gevolgd is.
- Het gedrag kan wel/niet een probleem opleveren. Het gedrag kan tot gevolg hebben dat het kind gaat onderpresteren.
- Ouders krijgen informatie via bijv. de tv : Zij denken dat hun kind hoogbegaafd is.(Veel gesprekken voor leerkrachten)
- Problemen die ontstaan door hoogbegaafdheid /sociaal aangepast gedrag.
- Motorisch onhandig; niet sportief aangelegd.
- Verveling kan toeslaan als ze geen uitdagende stof aangeboden krijgen.

- Kinderen zonderen zich af omdat ze niet kunnen communiceren op het niveau van klasgenoten.
- Ouders komen met het voorstel hun kind een klas te laten overslaan omdat het hoogbegaafd is. Een klas overslaan kan sociaal-emotioneel grote problemen opleveren.
- Kinderen moeten in hun emoties beschermd worden bijv. bij het lezen van boeken die emotioneel gezien hun leeftijd ver te boven gaan.

Jo Nelissen vat het voorgaande samen en vult het aan met:

- Onderpresteren is een aandachtspunt
- Allochtone groepen hebben ook hoogbegaafde kinderen, terwijl die in de statistieken nauwelijks terug te vinden zijn.
- De sociaal-emotionele ontwikkeling is een belangrijk aandachtspunt
- Speciale aandacht voor jonge kinderen
- Creativiteit in het denken

We constateren dat de meesten van ons eigenlijk praten over hoogbegaafden en niet zo zeer over kinderen die 'goed zijn in rekenen', de rekenballebozen. De discussie richt zich vervolgens op de hoogbegaafden.

Slechts een zeer klein percentage van de mensen (ca. 2 %) is echt hoogbegaafd. Echt hoogbegaafd wil zeggen:

Op alle gebieden hoog presteren.

Deze kinderen werken aan hun eigen begaafdheid door hun nieuwsgierigheid, door hun gedrevenheid en hun door blijven vragen bij allerlei onderdelen. Een hoog IQ is in potentie aanwezig, maar de kinderen moeten er wel mee werken.

Slechts 10 % van de hoogbegaafden leveren problemen op. Problemen worden vaak thuis veroorzaakt:

probleem wordt thuis aangepreft, maar komt daarna mee naar school
 probleem wordt opgeklopt
 de verwachtingen zijn te hoog/ het kind wordt opgehemeld
 'Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg'

Dus:

Zorg voor voldoende uitdaging voor deze kinderen
 Het moet leuk blijven voor de leerling en de leerkracht.
 Er moet interactie blijven met de hele groep.
 Zet het kind niet apart in een hoekje van de klas aan het werk

Hoe spoor je een bolleboos op?

Bij onderpresteren kan met observatielijsten bekeken worden of er sprake is van hoogbegaafdheid. Maar voorzichtigheid is belangrijk !!! Observatielijsten blijken wel betrouwbaar maar niet valide, wat betekent dat als verschillende mensen de lijst invullen

er heel verschillende opbrengsten uit kunnen komen. Je eigen oordeel als leerkracht weegt minstens zo zwaar.

Ook onder allochtone jonge meisjes zijn hoogbegaafden, maar dat komt er door hun omgeving vaak niet uit.

Een blik op het Bollebozen materiaal

Deze uitgangspunten zijn gebruikt voor het opzetten van de programma's 'De reis om de wereld in 80 dagen', 'wiskunde van de kalender', 'mozaïeken', 'getallen', 'het groot problemenboek', etc., bedoeld voor Bollebozen en 'goede rekenaars'.

Op diverse scholen is het bollebozenproject uitgeprobeerd.

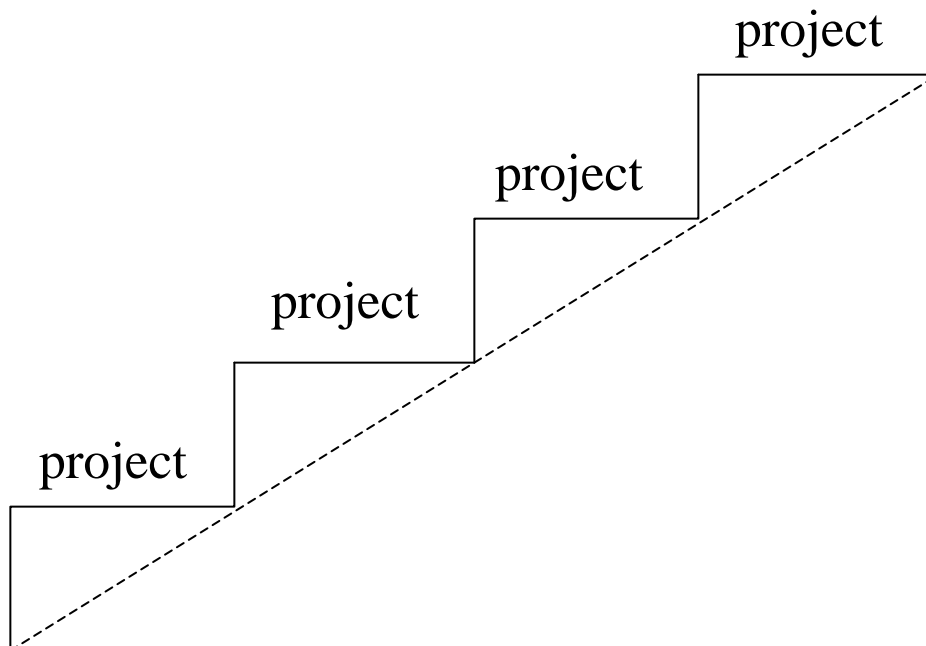
Belangrijk waren de volgende afspraken:

- Toets de kinderen vooraf, bijvoorbeeld begin groep 4/eind groep 4
- Maak met de kinderen duidelijke afspraken over het stellen van vragen.
- Spreek een vaste uitlegdag uit, zodat het voor de kinderen duidelijk is, wanneer hun vragen beantwoord kunnen worden.
- Laat een logboek bijhouden, waarin vooral te lezen is WAAROM ze niet verder kunnen en HOE zaken opgelost zijn .
- Stimuleren van hun activiteiten blijft belangrijk.

De reacties van de kinderen en de leerkrachten op het bollebozenmateriaal waren positief. De kinderen waren met allerlei zaken bezig: rekenen, taal, aardrijkskunde, geschiedenis, informatieverwerking, creatieve vakken enz.

Hoe organiseer je het werken met het bollebozenmateriaal?

Nog afgezien van materiaal dat voorhanden moet zijn, is het organisatorische aspect van belang. De opzet bij het gebruik van het bollebozen materiaal is als volgt:

Bij nieuwe stof die aan de klas wordt aangeboden luisteren de bollebozen even mee. Zij beheersen de stof echter veel sneller dan klasgenoten en schieten dus als het ware naar boven (linker verticale lijn in het schema). Gedurende de tijd dat de rest van de klas verder werkt aan de gewone stof (schuine stippellijn), werken de bollebozen aan hun project. Ook de rest van de klas krijgt regelmatig kleinere activiteiten uit dat project en geven de bollebozen regelmatig een presentatie aan hun klasgenoten d.m.v. een spreekbeurt. Hierbij kunnen de andere kinderen hen bevragen op hetgeen ze de afgelopen periode gedaan hebben.

Het minimale aantal contacten tussen de bollebozen en de klasgenoten liggen op de punten waar de traptreden elkaar aanraken.

Op de vorige pagina vindt u een schema van dit organisatiemodel.

Andere materialen voor de snelle rekenaars

Ook op andere manieren zijn mensen bezig begaafde kinderen in het rekenonderwijs op te vangen:

Els vertelt over de Plusklas in 's-Hertogenbosch waar alle (hoog)begaafde kinderen 1 x per week bij elkaar komen. Dit is een 3-jarig project binnen WSNS. Het zelfstandig kunnen werken aan activiteiten staat hoog in het vaandel.

Het Tutorsysteem zou ingezet kunnen worden om gebruik te maken van de kwaliteiten van het kind. Bovendien moet er op een bepaald niveau gecommuniceerd worden.

Verder kennen de meeste mensen Kien, Somplex, Wiskunde doen, Vooruit-map.

Bij Corry op school zijn ze op zoek naar doe-activiteiten om de kinderen op een andere manier bezig te kunnen laten zijn.

Achtergrondliteratuur

De ervaringen van het bollebozen-project staan beschreven in:

Begaafde kinderen op de basisschool
(Suggesties voor didactisch handelen)

JSW-boek

Redactie Jo Nelissen en Pieter Span

ISBN 90-262-2428-1

Rondvraag

De datum 28 mei 2003 is niet handig gekozen en zal de volgende keer in overleg verzet worden.

Nina neemt contact op met Katwijk om te kijken of de laatste vergadering van dit schooljaar daar op school kan plaatsvinden. Ook vraagt ze na of er een gezellige locatie is om samen de landelijke Rekennetwerkbijeenkomst af te sluiten..

Nina sluit de vergadering en hoopt iedereen op 29 mei 2002 weer te zien.